

ТІЛАРАЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯ, ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ЛИНГВОДИДАКТИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯ ЖИНАҒЫ

ТІЛАРАЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯ, ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ЛИНГВОДИДАКТИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯ ЖИНАҒЫ

Астана

ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

**ТІЛАРАЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯ, ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ
ЖӘНЕ ЛИНГВОДИДАКТИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ
МӘСЕЛЕЛЕРІ**

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯ ЖИНАҒЫ

Астана, 2023

ӘОЖ 80/81
КБЖ 81.2
Т 93

Рецензенттер:

Исина Г.И., филология ғылымдарының докторы Қарағанды мемлекеттік университетінің профессоры

Кугунуров В.В., филология ғылымдарының кандидаты Ресей Сол-Түстік Федералды университетінің профессоры

Ерік Г., PhD, Еуразия ұлттық университетінің аға оқытушысы

Т93 Тіларалық интеграция, лингвистикалық және лингводидактикалық зерттеулердің мәселелері. Халықаралық ғылыми конференция жинағы. Ғылыми редактор– ф.ғ.д., проф. А.Е.Бижкенова. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2023. – 343 б.

ISBN 978-601-337-925-8

Жинаққа «Тіларалық интеграция, лингвистикалық және лингводидактикалық зерттеулердің мәселелері» атты 2023 ж. 8 желтоқсанында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде М.К. Аммосов атындағы Ресейдің Сол-Түстік Федералды университетімен бірігіп өткізген халықаралық ғылыми конференцияның баяндамалар кіргізілді. Мәтіндер авторлық жазбаларына сәйкес өзгертусіз беріліп отыр.

ISBN 978-601-337-925-8

ӘОЖ 80/81
КБЖ 81.2

© Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, 2023

МАЗМҰНЫ

Бірінші бөлім

ТІЛАРАЛЫҚ БАЙЛАНЫСТАР МЕН ЗАМАНАУИ ГУМАНИТАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ БАҒЫТТАРЫ

Бижкенова А.Е., Сабитова Л.С. ПРОЦЕССЫ И РЕЗУЛЬТАТЫ ЯЗЫКОВЫХ КОНТАКТОВ В ЭПОХУ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	8
Булатбаева К.Н., Смагулова М.Г. ОБНОВЛЕНИЕ СОДЕРЖАНИЯ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА	13
Свистун Т.И. ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ МЕТОДЫ В ОБУЧЕНИИ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ	21
Федорова Е.П. ИССЛЕДОВАНИЕ ДРЕВНИХ ПЛАСТОВ ЛЕКСИКИ В ЦЕЛЯХ ВОЗРОЖДЕНИЯ И СОХРАНЕНИЯ ЯЗЫКОВ И КУЛЬТУР ЭТНОСОВ (НА ПРИМЕРЕ ТЕРМИНОВ РОДСТВА И СВОЙСТВА ЯКУТСКОГО ЯЗЫКА)	17
Каскабаева Р.К. ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ В СОДЕРЖАНИИ ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ «ШКОЛА-ВУЗ» ПРИ ПОДГОТОВКЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ	24
Әбдіқадырова А.Қ., Кузембекова Ж.Ж. GLOBALIZATION AND WORLD CULTURE: ANGLICIZATION OF THE YOUTH LANGUAGE	26
Абилкасымова А.А. ТРАНСЛИНГВИЗМ МӘСЕЛЕСІН ЗЕРТТЕУДЕГІ ҒЫЛЫМИ ТӘСІЛДЕР	30
Афонская М.Н. ОСОБЕННОСТИ ОНОМАТОПОЭТИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ КОРЕЙСКОГО ЯЗЫКА (НА МАТЕРИАЛЕ ВЕБТУНА)	35
Бейсенова М.К., Кенжетаетова Г.К., Василева Г.К. ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АНГЛИЦИЗМОВ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ (НА МАТЕРИАЛЕ КАЗАХСТАНСКОГО МЕДИАДИСКУРСА)	40
Бисенбиева Р.С., Дуйсекова К.К. РОЛЬ ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА В ПОЛИЯЗЫЧНОМ ОБЩЕСТВЕ В СВЕТЕ НОВОЙ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ ПАРАДИГМЫ	45
Botbay G.Kh. BILINGUALISM AND THIRD LANGUAGE ACQUISITION: A MULTILINGUAL REVIEW	50
Бубякина Н.Е., Николаев А.И. ИНТЕГРАЦИЯ ЯКУТСКОГО И АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКОВ В ЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС: ПЕРСПЕКТИВЫ БИЛИНГВИЗМА	54
Жұмәділова Ә.Е. LINGUISTIC FEATURES OF THE NAMES OF DISHES IN ENGLISH ON RESTAURANT WEBSITES	56
Лешкевич И.В. АНАЛИТИЧНОСТЬ СОВРЕМЕННЫХ МЕДИАТЕКСТОВ (НА МАТЕРИАЛЕ БРИТАНСКИХ СТАТЕЙ)	61
Макарова М.Ф., Ефимова С.К. ХАРАКТЕРИСТИКА ЯПОНСКОГО СПОРТИВНОГО ДИСКУРСА НА МАТЕРИАЛЕ ГАЗЕТНЫХ СТАТЕЙ	66
Нуркасымова А.Ж. FORMATION OF LINGUISTIC IDENTITY IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION	70
Nurgaliyeva S.Ye. DUBBING OF DISNEY CARTOONS INTO KAZAKH LANGUAGE	74

Омарова А., Султанбекова С.А. СЕМАНТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ОТАББРЕВИАТУРНЫХ ОБРАЗОВАНИЙ В РУССКОМ И АНГЛИЙСКИХ ЯЗЫКАХ	76
Торотоева А.М. МУЛЬТИЛИНГВИЗМ В ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ПРОЦЕССАХ	82
Ушницкая В.В. К ВОПРОСУ ФОРМИРОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО МНОГОЯЗЫЧИЯ (БИЛИНГВИЗМА) И СОПОСТАВИТЕЛЬНОГО АНАЛИЗА ЯЗЫКОВЫХ СИСТЕМ	85
Федорова А.А., Григорьева А.А. ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНО-ОКРАШЕННОЙ ЛЕКСИКИ В СОВРЕМЕННОМ КИТАЙСКОМ ЯЗЫКЕ (НА МАТЕРИАЛЕ СЕРИАЛА «致我们单纯的小美好»)	89

Екінші бөлім

ЛИНГВИСТИКА МЕН ӘДЕБИЕТТАНУДЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Аубакирова М.А. ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ДІНИ ӘДЕТ-ҒҰРЫПТАРҒА ҚАТЫСТЫ ЛЕКСИКА	94
Байдильдина А., Жумаиева А. CHARACTERISTICS OF DISCOURSE AS CATEGORY OF LINGUISTICS	98
Бахытқызы Д., Кенжетасева Г.К. ҚАЗІРГІ ТІЛ БІЛІМІНДЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕРДІҢ ЛИНГВОМӘДЕНИ ТҮРҒЫДАН ЗЕРТТЕЛУІ	100
Бегетасева Г.М., Исмагулова Г.К. ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ТАБИҒИ ҚҰБЫЛЫСТАРДЫ ҚАМТИТЫН ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕРІНІҢ ЛИНГВОМӘДЕНИ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	103
Beisembayeva G.Z., Issabergenova Zh.T. COGNITIVE SKILLS IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING THROUGH AUTHENTIC PROFESSIONAL-ORIENTED TEXTS	106
Васильев В.В. THE STATISTICAL STUDY OF SELECTIONAL PREFERENCE AND LEXICAL ASSOCIATIONS IN THE USE OF THE SEMANTICALLY RELATED ADJECTIVES «BIG» AND «GREAT»	109
Давлетова С.Е. ТОПОНИМИКАДАҒЫ ВЕРНАКУЛЯРЛЫҚ МӘНМӘТІН	112
Даулеткереева Д.Г., Дүйсекова К.К. WEDDING/ҮЙЛЕНУ ТОЙЫ ҰҒЫМЫНЫҢ АҒЫЛШЫН ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТІЛДЕРІНДЕ ЗЕРТТЕУГЕ АРНАЛҒАН ЖҰМЫСТАРҒА ШОЛУ	115
Дауренбекова Э. К., Диханбаева М.А. ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ	119
Дүйсенбекова А.Н., Кенжетасева Г.К. ҚАЗАҚ ЖӘНЕ АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕРІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРДІ ЗЕРТТЕУДЕГІ МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕРДІҢ РӨЛІ	122
Егорова А.С. СОВРЕМЕННЫЕ НЕОЛОГИЗМЫ КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА	125
Есимова А.К. ҚАЗІРГІ МЕДИА ДИСКУРС: МАЗМҰНЫ МЕН ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	128
Yesbolgan A.A. UNDERSTANDING THE COMPLEXITIES OF HOMONYMS IN ENGLISH LANGUAGE	131
Zhailaubay S.S. UNVEILING THE POWER OF NAMES: EXPLORING THE ROLE OF GENDER IN URBAN NOMINATION	134
Ишутова Е.Д. ПРОЯВЛЕНИЕ ЯЗЫКОВОЙ ГИБРИДИЗАЦИИ В ДЕЛОВОЙ КОММУНИКАЦИИ	138

Капкенов М.С. ОСОБЕННОСТИ СОХРАНЕНИЯ ГЕНДЕРНОГО АСПЕКТА ПРИ ПЕРЕВОДЕ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ НА ПРИМЕРЕ РОМАНА В. ВУЛФ «ОРЛАНДО»	142
Колодезникова-Матчигова Н.Н. ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ПОНЯТИЯ «СЧАСТЬЕ» В СОВРЕМЕННОМ КИТАЙСКОМ ЯЗЫКЕ	146
Кудеринова А.Г. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО ЛАНДШАФТА ПРИ ОПИСАНИИ ГОРОДСКОЙ ТОПОНИМИИ	148
Максат Д.Б., Бижкенова А.Е. ГЕРОИЧЕСКИЕ ЭПОСЫ: ЖАНРОВО ТЕМАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ	152
Медетбекова Д., Научный руководитель Бижкенова А.Е. ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ФУНКЦИИ ПРОЗВИЩ И КЛИЧЕК ИЗВЕСТНЫХ ЛЮДЕЙ	155
Мурат А.К. АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕГІ МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕРДІҢ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	159
Омельченко Е.М., Нуркенова С.С. ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ КОНЦЕПТА «АМЕРИКАНСКАЯ МЕЧТА»	162
Оразалина М.С. ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ В СОВРЕМЕННОЙ ЛИНГВИСТИКЕ	167
Павлова Г.Г. ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРСОНАЖЕЙ В РАССКАЗАХ ДЖЕЙМСА БОЛДУИНА «SONNY'S BLUES» И ТОНИ МОРРИСОН «THE BLUESTEYE»	169
Селезнева К.С., Жумашева А.Ш. АРХЕТИПЫ: ИЗ ПСИХОЛОГИИ В ЛИТЕРАТУРУ	173
Төрбаева Ш.М., Уланова Д.М. МЕДИАДИСКУРСЫ ЗЕРТТЕУДІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ	175
Темиргалиева Г. К., Научный руководитель Н. З. Жуманбекова ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ	178
Шалқарбек Ә., Қыдыкенова Д.А. АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕГІ СОМАТИКАЛЫҚ ФРАЗЕОЛОГИЗМДЕРДІҢ КОГНИТИВТІК АСПЕКТІСІ	181

Үшінші бөлім

МЕТОДИКА МЕН ЛИНГВОДИДАКТЫНЫҢ СҰРАҚТАРЫ

Adilkhan M.K., Zhambylkyzy M. ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF AI APPLICATION IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING	185
Akzhigitova A.K., Zhambylkyzy M. ACTION RESEARCH IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN MULTI-LEVEL CLASSROOMS	188
Akmakhan N. ENHANCING TEACHERS' PROFICIENCY IN UTILIZING TECHNICAL FACILITIES: BAAMBOOZLE AND WORDWALL	192
Аренова Г.У., Кардыбаева М.С. АНАЛИЗ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	196
Atajanova N.M. MODERN CHALLENGES IN LINGUISTICS: EXPLORING THE INTERSECTION OF LANGUAGE, PSYCHOLOGY, TECHNOLOGY AND SOCIETY	198
Архипова Л.Н., Архипов Л.А. ИЗУЧЕНИЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ЧЕРЕЗ РИСОВАНИЕ	201

Архипова Л.А. ЗАПОМИНАНИЕ КИТАЙСКИХ ИЕРОГЛИФОВ С ПОМОЩЬЮ МНЕМОТЕХНИКИ	205
Аубакирова А.К. ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРЕПОДАВАНИЯ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА КАК ВТОРОГО ИНОСТРАННОГО	206
Ayasheva D.B. WEB 2.0 TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES	209
Базарбаева С.Д. ШЕТЕЛ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА АУТЕНТТІ МАТЕРИАЛДЫ БЕЙІМДЕУДІҢ ЖОЛДАРЫ	212
Baibatyrova K.A. "BEYOND LANGUAGE BARRIERS: EXPLORING THE IMPACT OF IELTS AND QAZTEST AS TOOLS FOR ASSESSING KNOWLEDGE IN MULTILINGUAL EDUCATIONAL ENVIRONMENTS"	216
Байзульдинова З.К. МОТИВАЦИЯ К ОВЛАДЕНИЮ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКОМ ПОСРЕДСТВОМ ЦИФРОВЫХ ИГР: ГЕЙМИФИКАЦИЯ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ	220
Bakhi A.K. THE USE OF STEM IN EDUCATION FOR IMPROVING THE QUALITY OF TEACHING ENGLISH LANGUAGE AS A FL	225
Bekmukhambetova U.G. INDUCTIVE METHOD: UNLEASHING THE POWER OF OBSERVATION	227
Давыдова Е.М. ПРОСТРАНСТВО ВЗАИМОСВЯЗИ УЧЕБНОЙ И ВНЕУЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК УСЛОВИЕ ВОСПИТАНИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ	230
Дарлова А.Н. ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ УЛУЧШЕНИЯ НАВЫКОВ АУДИРОВАНИЯ	234
Дерябин Б.В. ПРИНЦИПЫ АДАПТАЦИИ АУТЕНТИЧНЫХ МАТЕРИАЛОВ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ	238
Жакупбекова А.К. Scientific supervisor – G.K.Ismagulova THE USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES FOR SECONDARY SCHOOLS IN TEACHING ENGLISH	242
Zhumanova A.E., Akhmetova G.S. USING GRAPHIC ORGANIZERS AS AN EFFECTIVE TOOL FOR TEACHING GRAMMAR AND VOCABULARY IN EFL CLASSES	243
Zhumagaliyeva B.A. MOBILE PODCASTS AND VIDEO CASTS FOR DEVELOPING SPEAKING AND LISTENING SKILLS OF A FOREIGN LANGUAGE	247
Іманова D.B. NAVIGATING THE LINGUISTIC SHIFT: A BRIEF REVIEW OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN KAZAKHSTAN	251
Капитонова Д.М., Архипова Л.А. РАЗРАБОТКА ЗАДАНИЙ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ПО НЕЙРОМЕТОДИКЕ	256
Kabylzhanova B.K., Kenzhetayeva G.K. DEVELOPING EFL STUDENT'S WRITING SKILLS BASED ON STRUCTURAL APPROACH WITH THE USE OF ONLINE PLATFORMS	259
Kulakhmetova M.S., Nedostup E.A. APPLYING THE LINGUOCULTURAL APPROACH TO INSTRUCT LINGUOCULTURAL ASPECTS	264
Кульжисин Қ.Н., Кенжетәева Г.К. ПЕРСПЕКТИВЫ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ	268

Кульжин Қ.Н. МЕСТО ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ	272
Лукачевский А.Г. Научный руководитель Николаев А.И. СПОСОБЫ АВТОМАТИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ ГРАММАТИКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	275
Malysheva A.D. THE DEVELOPMENT OF TEAMWORK COMPETENCE OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES STUDENTS	278
Махамбетиярова С.М., Ахметова Г.С. АҚЫЛ-ОЙ КАРТАСЫН ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЛЕКСИКАЛЫҚ ДАҒДЫСЫН ДАМУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ҚОЛДАНУ	280
Мельникова В.Н., Ибраева Ж.К. DEVELOPMENT OF SEMANTIC READING SKILLS IN THE PROCESS OF FORMATION OF STUDENTS' READING LITERACY	285
Мекежанова А.Б., Карашашева Р. ГРАММАТИКАЛЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ ОРТА БУЫН ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ГРАММАТИКАЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ЖЕТІЛДІРУ	289
Nygmetova B.J., Mukhambetzhanova A.K. LISTENING AS A METHOD OF INCREASING STUDENTS' COMMUNICATIVE COMPETENCE IN ENGLISH LESSONS	292
Павлова С.Н. ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ-ПЕРЕВОДЧИКОВ ВТОРОМУ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В РЕСПУБЛИКЕ САХА (ЯКУТИЯ)	296
Паршукова М.Г. СОВРЕМЕННЫЕ ИНТЕРАКТИВНЫЕ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ ГРАММАТИКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	299
Sadimova Zh.A., Kulakhmetova M.S. FORMATION OF ACADEMIC WRITING SKILLS IN HIGHER EDUCATION	302
Сагинбаева Д.С. ПРИНЦИПЫ СОЗДАНИЯ УПРАЖНЕНИЙ ДЛЯ УЗКОГО ЧТЕНИЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ	307
Sarsenbek G.O. THE EFFECTIVENESS OF E-TOOLS TO IMPROVE SELF-LEARNING OF THE ENGLISH LANGUAGE	310
Смаилова А.Ж. ЧИТАТЕЛЬСКАЯ ГРАМОТНОСТЬ В РАМКАХ ОБНОВЛЁННОГО СОДЕРЖАНИЯ	313
Tasbolatov O.T., Saurbayev R.Zh. WAYS OF TRANSMITTING VERBAL AGGRESSION IN MULTI-SYSTEM LANGUAGES IN POLITICAL DISCOURSE (ON THE EXAMPLE OF PRE-ELECTION DEBATES)	316
Turgunbayeva A.T. ARTIFICIAL INTELLIGENCE INFLUENCE ON ENGLISH TEACHING	320
Urasheva A.N., Utemgaliyeva N.A. MOBILE ASSISTED LANGUAGE LEARNING: CHARACTERISTICS, PEDAGOGICAL SHIFTS, AND RESEARCH INSIGHTS	323
Чалимбаева А.Д. DIRECTIONS OF HIGHER EDUCATION MODERNIZATION DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN	327
Шидердинова К.Б. ТЕХНОЛОГИИ АНАЛИЗА И РАСПОЗНОВАНИЯ РЕЧИ: КАК СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПОМОГАЮТ УЛУЧШАТЬ ПРОИЗНОШЕНИЕ И ГОВОРЕНИЕ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА	331
Байманова Л.С., Шаймерденова Н.Ж. НЕМЕЦКИЙ ЯЗЫК В КОНТЕКСТЕ ПОЛИЯЗЫЧИЯ КАЗАХСТАНА	334
Эверстова Д.А., Горохова А.И. ОБУЧЕНИЕ ЛЕКСИКЕ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ШКОЛЕ С ПОМОЩЬЮ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ОНЛАЙН-СЕРВИСА QUIZLET	340

события или архетипический образ (Младенец, Мудрый старец, Мать и т.д.), архетипический мотив, архетипический сюжет.

Можно сделать вывод, что произведения художественной литературы богаты архетипическим содержанием и являются, в определенном смысле, представлением архетипических структур в оформленном автором виде. Любое литературное произведение содержит в себе определенный опыт писателя, и в тексте он выражается при помощи мотивов, символов, архетипов.

Список использованных источников

1. Юнг К.Г. Архетип и символ. – М.: Канон, 2015. – 336 с.
2. Юнг К.Г. Душа и миф: шесть архетипов. Пер. с англ. – К.: Государственная библиотека Украины для юношества, 1996. – 384 с.
3. Иванова М.Г. Национальные архетипы России // Евразийский Союз: вопросы международных отношений. – 2016. – № 2 (16). – С. 83-95
4. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Мужские сказки: тайный шифр. – СПб.: Речь, 2009. – 334 с.
5. Алтыбаева С.М. Актуальная мифопоэтика: Учебное пособие. – Алматы, 2020. – 208 с.
6. Франц М.-Л. фон. Феномены Тени и зла в волшебных сказках / Пер. с англ. В. Мершавки. – М.: Класс, 2010. – 360 с.
7. Мелетинский Е.М. О литературных архетипах / Российский государственный гуманитарный университет. – М., 1994. – 136 с.

МЕДИАДИСКУРСТЫ ЗЕРТТЕУДІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ

Ш.М. Төребаева, Д.М. Уланова
Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ

Түйіндеме: Бұл мақалада медиадискурс ұғымы, оның қазіргі ақпараттық ортадағы рөлі мен маңыздылығы анықталады. Медиадискурс зерттеуінің әдістемелік аспектілері, оның ішінде қоғамдық сана-сезімге, саяси коммуникацияға және әлеуметтік-мәдени процестерге әсері қарастырылады. Мақалада медиакоммуникация саласындағы зерттеулерінде қолдануға болатын медиа тіл талдаудың әртүрлі тәсілдері мен құралдарына шолу ұсынылады.

Аннотация: В данной статье определяется понятие медиадискурса, его роль и значение в современной информационной среде. Рассматриваются методологические аспекты изучения медиадискурса, его влияние на общественное сознание, политическую коммуникацию и социокультурные процессы. В статье предлагается обзор различных подходов, инструментов анализа языка СМИ, которые могут быть применены при исследованиях в области медиакоммуникации.

Abstract: This article defines the concept of media discourse, its role and significance in the modern digital society. Methodological aspects of studying media discourse, including its influence on society awareness, political communication, and socio-cultural processes, are considered. The article offers an overview of various approaches and tools for analyzing the language of mass media, which can be useful for research in the field of media communication.

Keywords: media discourse, discourse analysis, communication, mass media, methodology.

Ключевые слова: медиадискурс, дискурс-анализ, коммуникация, средства массовой информации, методология.

Түйін сөздер: медиадискурс, дискурстық талдау, коммуникация, бұқаралық ақпарат құралдары, әдістеме.

Заманауи қоғам әртүрлі дереккөздерден, ең алдымен БАҚ арқылы келіп түсетін орасан зор ақпаратқа толы. Әсер етудің қуатты құралы бола тұра, БАҚ қоғамдық пікір мен саяси үгіт-насихат қалыптастыруға қабілетті. Қазіргі заманғы сын-қатерлер мен технологиялық өзгерістер жағдайында медиадискурс ерекше мәнге ие болады, себебі болып жатқан оқиғаларды түсіндіруде белсенді қатысып, оларды тек көпшілікке жеткізумен ғана шектелмейді. Оған қоса, жеке өмірге қол сұғылмаушылық, кемсітушілік, жалған жаңалықтар және басқа да көптеген аспектілерге қатысты медиадискурста күрделі этикалық мәселелер туындайды. Бұл мәселелерді мұқият қарастыруды және оларды шешудің стратегияларын әзірлеуді талап етеді. Медиадискурстың әдістемелік негіздерін зерттеу БАҚ-тан алынған ақпаратты саналы түрде талдап, сенімді және сенімсіз дереккөздерді ажырата білуіне, қоғамның ақпараттық сауаттылығын арттыруға және сыни ойлауды дамытуға көмектеседі. Медиа тілді зерттеу тек өзекті тақырып ғана бола қоймай, сонымен қатар БАҚ-тың қоғамға ықпалын

түсіну, әлеуметтік-мәдени және саяси процестерді талдау және неғұрлым тиімді коммуникация мен ақпараттық қауіпсіздік үшін стратегиялар әзірлеу үшін маңызды сала болып табылады.

Жалпы медиадискурс ұғымына келсек, Е. Кожемякин бұл құбылысты «бұқаралық медиалық кеңістіктегі тақырыптық бағытталған, әлеуметтік-мәдени шартталған сөйлеу әрекеті» ретінде анықтайды [1, 146.]. Яғни, қандай да бір саяси оқиғаны алсақ, медиадискурста не болғаны ғана емес, бұл оқиғаның жаңалықтарда қалай көрсетілгені де маңызды. Бұл сөздерді, екпіндерді, тіпті аудиторияда оқиғаны белгілі бір қабылдауды тудыратын визуалды құралдарды таңдауды қамтуы мүмкін.

Т. Добросклонскаяның мәлімдемесіне сәйкес, медиадискурс – бұл бұқаралық коммуникация саласындағы сөйлеу әрекетінің процестері мен нәтижелерінің жиынтығы, олардың өзара әрекеттесуінің барлық күрделілігі мен әртүрлілігін қамтиды. Медиадискурсты зерттеу кезінде оны "мәтін" ұғымынан ажырата білу маңызды екені атап өтіледі. Дискурс әдетте ауызша сөйлеу ретінде қарастырылса, мәтін жазбаша коммуникациямен байланысты түсінік болып табылады. Сондықтан медиадискурсты толық түсіну үшін медиадискурс, мәтін және медиа мәтін арасындағы байланысты да ескеру қажет [2, 153б.].

Демек, медиадискурс – бұқаралық коммуникациядағы сөйлеу әрекетімен байланысты коммуникациялық процестер мен өнімдерді қамтитын құбылыс. Бұқаралық ақпарат құралдары арқылы ақпарат пен оқиғаларды қалай қабылдайтынымызды медиадискурс қалыптастыратынын ұғыну маңызды.

Медиа тілді зерделеу қоғамдық коммуникация саласындағы мағыналардың қалыптасуына, алмасуына және алуан түрлілігіне байланысты үдерістерді сипаттауға мүмкіндік береді. Бұл зерттеу медиа хабарламалардың қандай элементтері норма болып саналатынын, сондай-ақ БАҚ ортасындағы қандай бейнелердің неғұрлым тартымды болып қабылданатын және оқиғалардың маңыздылығына қандай факторлар әсер ететінін көрсетеді [1, 176.].

Медиадискурсты зерттеудің үш тобы белгілі: формалды, прагматикалық және сыншыл.

Формалды дискурстық талдау дәстүрлі түрде құрылымдық лингвистика мен мәтіндік семиотика идеяларына негізделген. Медиадискурс дербес тұлға ретінде қарастырылып, ең алдымен өзіне қатысты – өз құрылымына, грамматикасына, лингвистилистикалық ерекшеліктеріне байланысты талданады; басқаша айтқанда, медиадискурс тар лингвистикалық мағынада – БАҚ-тың ауызша және жазба тілінің мәтіндік бірлігі ретінде түсіндіріледі.

Формалды дискурстық талдау медиа дискурстың ішкі заңдылықтарын, соның ішінде сөйлем құрылымы, сөз таңдау, синтаксис, грамматика, стиль сияқты аспектілерді атап көрсетеді. Медиа тілді осы тұрғыдан талдай отырып, зерттеушілер хабарламаны қабылдауға ықпал ететін және аудиторияға белгілі бір әсерлер тудыратын тілдік ерекшеліктерді анықтауға ұмтылады. Дегенмен, формалды талдау көбінесе медиадискурс қолданылатын контекстті, сондай-ақ сыртқы әлеуметтік-мәдени және саяси факторларды елемей, шектеулері бар екендігі туралы айтып кеткен жөн.

XX ғасырдың 70-ші жылдарының екінші жартысында медиа дискурс зерттеуінің прагматикалық көзқарасы дами бастады. Бұл тәсілге тек лингвистикалық аспектілер ғана емес, сонымен қатар медиадискурстың экстралингвистикалық аспектілері де кіреді. Ол сөйлеушінің мақсаттарын, құндылықтарын мен көзқарастарын, коммуникативті іс-әрекеттің міндеттерін, сондай-ақ қарым-қатынасты ұйымдастыруға және мазмұнына байланысты нұсқаулар, үміттер, нормалар кіретін қарым-қатынастың әлеуметтік-мәдени контекстін қарастыруды қамтиды. Осылайша, бұл тәсіл медиа мәтіндердің аудиторияға қалай әсер ететінін, олар қандай мағыналар мен хабарламаларды жеткізетінін және олардың белгілі бір коммуникативті жағдайларда қалай қолданылатынын түсінуге мүмкіндік береді.

Прагматикалық тәсіл санатына 70-ші жылдары өздерін дискурстық талдау ретінде толығымен немесе ішінара қарастырып жүргізілген жұмыстар жатады. Бұл зерттеулерге Сакс, Лабов, Щеглофф және Джефферсон сияқты ғалымдар жүргізген конверсациялық талдау деп

аталатын күнделікті қарым-қатынасты саралау кірді. Медиадискурсты талдаудың прагматикалық әдістемесі мен техникасында Остин, Грис және Шерль сияқты ғалымдар жасаған сөйлеу актісінің теориясы, сондай-ақ Шютц, Бергер және Люкманның еңбектерімен ұсынылған феноменологиялық әлеуметтану түбегейлі рөл атқарды. Осы теориялық тәсілдердің арқасында күнделікті дискурстың саласы ғылыми зерттеу объектісіне айналды [3, 264б.].

Зерттеушілердің келесі тобы дискурсты конверсациялық талдау тұрғысынан қарастыруды ұсынады. Бұл бағыт аясында сөйлеушінің қатысымдық діттемі мен қатысымшылардың интерпретациялық стратегиялары дискурстық әрекетті зерттеу үшін үлкен маңызға ие болады. Зерттеушілер назары тілдік және контекстік құбылыстардың дискурстағы өзара ықпалын зерделеуге ауады. Сөйтіп дискурстық зерттеу барысында лингвистикалық және экстралингвистикалық факторларды өзара теңестіріп, зерделеуге талпыныс жасалады. Бұл оның әрі контекстік мағынаны жасау процесі, әрі оның нәтижесі ретінде қарастырумен байланысты түсініледі [4, 30б.].

Сәйкесінше, конверсациялық талдау дискурстың құрылымдық ұйымдастырылуын, оның ішінде ілікпе сөзбен алмасу, коммуникацияның дәйекті схемалары туралы түсінік береді. Тыңдаушыларды үгіттеу, манипуляциялау үшін қайталау, дауыс екпінін және басқа тіл элементтері сияқты әртүрлі риторикалық әдістерді қалай колданылатынын анықтай алады. Конверсациялық талдау аудио және бейне жазбаларды транскрипциялау кезінде дәлдігімен танымал болып табылады. Осындай әдісті медиадискурста пайдалану ауызша немесе жазбаша мәтінді жүйелі мен сенімді талдауды қамтамасыз етеді.

Сыншыл дискурстық талдау контекстінде дискурстық тәжірибелер қоғам қатысушылары құратын және түсінетін лингвистикалық шартты әрекеттердің кең спектрін білдіреді. Медиадискурс идеологиялық құрылым немесе идеологияның өзі ретінде танылады. Медиа тілде көрініс табатын және нығайтылатын билік пен бағыныштылық қатынастарын сыни зерттеуде айқындалады. Кейбір теорияларда дискурстік қатынастарды, соның ішінде дискурстық тәжірибелерді тек тілдік үдерістер ретінде ғана емес, сонымен қатар субъектілердің қалыптасуына, шынайылықтың қалыптасуына және оны басқаруға әсер ететін күш тетіктері ретінде қарастырылады. Сыншыл дискурстық талдау әлеуметтік тәртіпті сақтаудағы және әлеуметтік өзгерістерді қамтамасыз етудегі БАҚ пен ақпараттық қызметтің рөлін зерттеуге бағытталған [5, 201б.].

Бүгінде медиа дискурс өзекті зерттеу саласы қала беріп, технологиялардың өркендеуімен үнемі дамып отырады. Медиа тілді әртүрлі мақсаттарда – ақпарат беруден бастап бұрмалауға дейін пайдалануға болатынын да ескеру қажет. Бұл саланы талдау сонымен қатар медиа хабарламалардағы таптаурындарды мен кемсітушілікті айқындауға жағдай туғызады. Осы түрлі әдістемелік тәсілдер медиадискурсты әр түрлі тұрғыдан қарастыруға және қазіргі қоғамдағы медиа коммуникацияның ерекшелігі мен ықпалы туралы толық түсінік алуға мүмкіндік береді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. Кожемякин Е.А. Массовая коммуникация и медиадискурс: к методологии исследования // Вопросы журналистики, педагогики, языкознания. 2010. №12 (83). – С. 13-21. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/massovaya-kommunikatsiya-i-mediadiskurs-k-metodologii-issledovaniya>
2. Добросклонская Т.Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ: современная английская медиаречь. – М., 2008 – С. 203.
3. Сычева Е. В. Понятие дискурса масс-медиа и методы его изучения // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. 2011. №3. – С. 261-268.
4. Есенова Қ. Саяси дискурстағы прагматикалық контекстің рөлі. Tiltanym. 2016; (3): 27-31б. URL: https://www.tiltanym.kz/jour/article/view/393/231?locale=kk_KZ
5. Кожемякин Е.А. Медиакритика и дискурс-анализ // Вопросы журналистики, педагогики, языкознания. 2010. №18 (89). – С. 108-203. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mediakritika-i-diskurs-analiz>.